

Egy rendszergazda

hétköznapijai. XII

Az előző részben a nehezebben kezelhető, körülményes programok, vagy unalmas rutinfeladatok makrókkal való automatizálásáról volt szó. A számtalan érdeklődő levél mutatja, hogy olvasóink között sok olyan van, akiket az egyszerű, de praktikus, kezelési megoldások foglalkoztatnak. Ezúttal szintén egy rendszergazdának és felhasználóknak egyaránt hasznos, -talán sokak által már ismert- kis segédeszközzel fogunk megismerkedni...

A CD-RŐL MŰKÖDŐ OPERÁCIÓS RENDSZER

Miért hasznos?

Feltehetően számtalan olvasónk szembesült azzal a kellemetlen problémával, hogy a számítógépén valamilyen levakarhatatlan program élőködik. Hiába a csökkentett mód, a rendszer-visszaállítási pont, a parancssorban való búvészkedés, illetve az egyéb, valóban sokszor igen hasznos eszköz: mégsem tudjuk letakarítani a betolakodót. Az is előfordul néha, hogy valaki elfelejti a jelszavát, és nem tud az adataihoz hozzáférni.

Azonban pl. egy selejtes merevlemezeken keletkező, az operációs rendszer kulcsfontosságú állományaihoz tartozó szektorhiba is csúf dolgokat tud művelni. Ezekben az esetekben gyakran jó szolgálatot tehet egy olyan, külső adathordozóról BOOT-olni képes eszköz, mely képes írni/olvasni az NTFS, valamint a FAT32-es partíciókat a merevlemezeken. FAT32-re van szép számban megoldás, de az NTFS gyakran feladja a leckét a felhasználóknak.

Szintén hasznos lenne, ha a WINDOWS alatt megszokott, grafikus környezetben tudnánk dolgozni, s esetleg az ott üzemelő segédeszközöket futtatni. Egyik bevált gyakorlat, hogy kivesszük a merevlemez a gépből, és egy másik, XP operációsrendszert tartalmazó számítógép merevlemezére mellé tesszük. Ekkor a gép saját rendszere látja fogja az adatokat. Azonban ez szereléssel járó, körülményes dolog, ami nem is mindig veszélytelen.

Végül előfordult, hogy valamilyen okból kifolyólag olyan weboldalakra kellene navigálnunk, ami arról híres, hogy mindenféle kémprogramot igyekszik mind újabb és újabb trükkökkel telepíteni gépünkre, valamint részben átkonfigurálja a rendszerünket. Egy ilyen akció után kemény munka, illetve ráfordított idő árán szabadulhatunk meg a hivatlan betolakodóktól, amik instabillá, lassúvá teszik a rendszerünket. Túl azon, hogy esetleg bizalmas adatainkhoz, szokásainkhoz is segíthetnek kívülállóknak hozzáférni, a gép rendes használatát is megnehezíthetik. Ekkor megint jó lenne egy olyan operációs rendszer, amit garantáltan nem tudnak ezek a rosszindulatú oldalak akarataink ellenére módosítani.

Az igazság kedvéért megjegyzendő, hogy a védekezésnek nem feltétlenül az a legcélszerűbb módja, (cikksorozatunk egy későbbi részében visszatérünk rá) de vitathatatlanul hatékony!

Szintén hasznos, pl. az oktatásban, hiszen a CD-t behelyezve, illetve onnan BOOT-olva a gépet ideiglenesen, -remekül oktatható az adott operációsrendszer anélkül, hogy azt ténylegesen fel kellene telepíteni a merevlemezre. Az is

körülbelül látható, hogy a hardveren mennyire lesz gyors, hatékony a futás, így telepítés előtt már sejtésünk lehet, mire számíthatunk.

Gyakorlati megvalósítások:

Először csak DOS-os kivitelben alkalmazták BOOTCD-eket, mert a grafikus, multitaszkos környezetben ennek megvalósítása körülményes. Ezután a LINUX tábor lépett először, és egy oktatásra kiválóan alkalmas, grafikus rendszert hozott össze. A LINUX-os olvasók számára minden bizonnyal ismerős a KNOPPIX szó. Ez egy olyan grafikus felülettel működő DEBIAN LINUX disztribúció, ami CD-lemezzel fut, és nem szükséges a helyi merevlemezre telepíteni. Az NTFS-t ez a rendszer is tudja olvasni. (Írni nem!) Bár eddigi tapasztalataim szerint nem egészen tökéletes még az NTFS kezelése.

A WINDOWS-használók számára sokáig nem volt hasonló megoldás, pedig egyre égetőbbé vált ennek szükségessége. Jó hír, hogy ezt felismerve lépett Bart Lagerweij, és készített egy ilyen rendszert, BART-PE néven. A rendszert egyfelől Bart-nak, másfelől pedig a Microsoftnak köszönhetjük. A Windows XP és WinPE (PE=preinstaller, azaz a rendszer felállásakor lefutó mini install program, ami az adott hardverhez igazítja a rendszert.) E nélkül aligha lehetett volna elkészíteni a CD-s utílt! Ugyanis ezek a rendszerek erősen építenek a hardverre, és a normál telepítés alatt optimalizálják magukat, következképpen nem feltétlenül képesek futni ismeretlen környezetben. Az XP meglehetősen rugalmasan oldja meg ezt a problémát az automata hardverfelismeréssel, de ehhez hatalmas háttértár kapacitásra, valamint írható tárolóra lenne szüksége. A CD pedig sem nem hatalmas kapacitású, sem nem „írható”. (Természetesen itt a szabad, realtime írhatóságról-olvashatóságról van szó, nem pedig a CD-R, illetve CD-RW eseti, lassú (újra)írásáról.) Ezt az ellentmondást oldotta fel Bart, pl. a merevlemez helyett egy „RAMDRIVE” alkalmazásával.

Szerzői jogi kérdések:

Azt kell mondani, hogy míg Bart munkája módosítás nélkül szabadon felhasználható, ez egyáltalán nem mondható el az XP-ről! Ez a MICROSOFT tulajdonát képezi, és fizetős. Ezért természetesen nem is lehet az Internetről letölteni készen a teljes lemezt, mint pl. a teljesen ingyenes KNOPPIX esetében. Erre a célra egy utílt kell leszedni, bekonfigurálni, majd elindítani. Ez a program kérni

fogja a jogtiszta XP-telepítő lemezünket, és legenerál belőle egy ISO állományt. Ezt az állományt CD-re kiírva már előáll a kész rendszer.

A szerző felhívja minden olvasónk figyelmét, hogy az egyes országokban a helyi jogrendszer eltérhet, így a MICROSOFT licenstelési gyakorlata (EULA) is változhat. Mivel lapunk több országban megjelenik, ezért általános recepteket nem tudunk adni. Fontos tehát a Bart Lagerweij weblapján lévő tájékoztató információkat megszívelelni, illetve kikérni a hivatalos, helyi állásfoglalást, mielőtt a BOOT-CD előállítását elvégezzük. E nélkül igencsak kellemetlen meglepetés (jogi szankció) érheti a gyanútlan használat, amiért sem a lap, sem a cikk szerzője nem vállalja a felelősséget!

Fontos továbbá megemlíteni, hogy a CD-t generáló utílt eredeti angol nyelvű XP-re dolgozták ki. Egyéb, nemzeti verzióknál a utílt helyes működése nem garantálható...

Mit tartalmaz a telepítő csomag?

A telepítő csomag letölthető a szerző weblapjáról: <http://www.nu2.nu/pebuilder/> További hasznos információkat számos helyen találhatunk a neten, mert a csomag igen népszerű. Pl. <http://www.runtime.org/peb.htm>. Az 1., ábracsoporton munka közben figyelhető meg a rendszer: 1., képcsoport, a BARTPE munka közben... (A képek

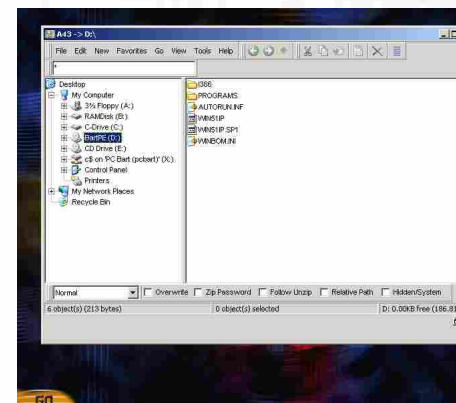
forrása: <http://www.nu2.nu/pebuilder/>)

Fontos megemlíteni, hogy a konfiguráció testre szabható. A komponensek három részre oszlanak. Az első részt az XP-hez adott programok alkotják, (CMD, külső parancsok, kernel, és egyéb rendszerállományok) a másodikat az a kilenc FIRMWARE utílt, amit Bart hasznosnak látott a rendszerhez hozzáadni. (pl. Egy kézreálló fájlkezelő, DRIVE-klónozó, hálózati konfigurációs modul, Internet-böngésző, stb....) Végül a harmadik részt olyan programok, amelyek bár nem ingyenesek, (így az alap rendszerben sem szerepelhetnek,) de megvásárlásuk esetén utólag beépíthetők a rendszerbe, számukra előkészítették a beillesztést. Ilyen pl. a víruskereső program, vagy az egyik legnépszerűbb klónozó program 32-biten futni képes változata, a GHOST32.

A rendszer a Windowsban is megszokott .CAB (cabinet fájl) kiterjesztésű, tömörített állományokban tartja a járulékos, illetve utólag beilleszthető programokat is, melyeket induláskor tömöríti ki a ramdrive-ra.

Ettől függetlenül lehetőség van teljesen más programok hozzáadására, a startmenü, vagy az indítópult bővítésére, stb. Egyszerűen nagyon rugalmasan lehet a rendszert összerakni. Igazán dicséretes munkát végzett a készítője, akit a neten sokféle egyszerűen csak „megváltónak” becéznek a BARTPE-rajongók...

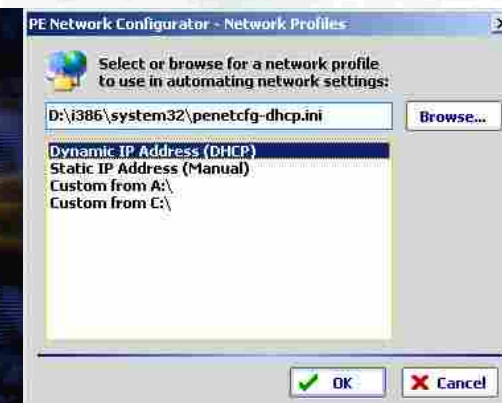
Kis Norbert norbimagan@freemail.hu

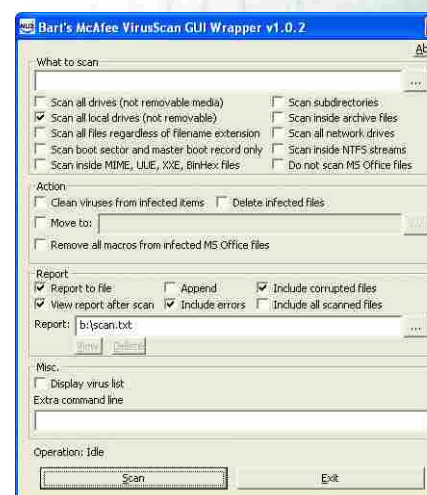
A fájlkezelő nem a Windows megszokott intézője, azonban igen kézreálló.

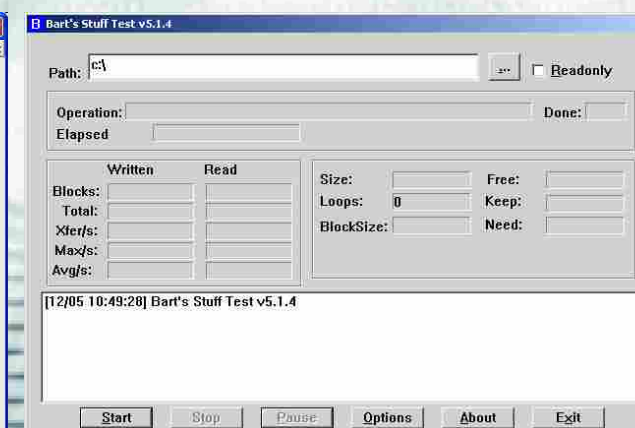
Bár az asztal a hagyományos XP-ben megszokottnál egyszerűbb, de a startmenü itt is megtalálható

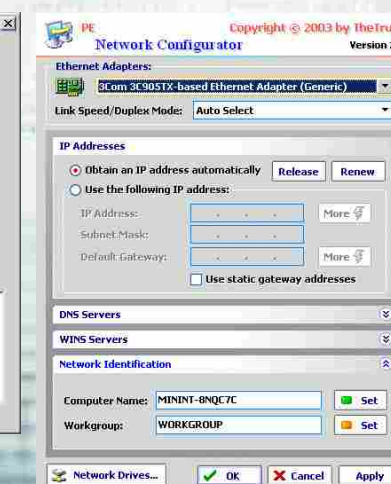
A profilok alkalmazása újabb hasznos apróság.

A víruskereső elmaradhatatlan tartozéka egy BOOT-lemeznek. Baj esetén nagyon hasznos!

A CD-n több utílt kapott helyet. Pl. található itt ingyenes HDD-image szoftver, melynek segítségével a merevlemez tartalma klónozható. Természetesen tömöríteni is tudja a kapott állományt.

A rendszer az automatikus konfiguráció után a hálózati beállításokra is rákérdez. Megadható DHCP, vagy fix IP, ahogy a helyzet megkívánja.